

NI VESTNIK

III list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . 48 K
polletno . . . 24 »
četrletno . . . 12 »
posamezna številka . . . 2 »

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Celju in
slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.
Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Cene inseratom:
Pri 1× objavi $\frac{1}{4}$ str. 1000 K
» » » $\frac{1}{2}$ » 500 »
» » » $\frac{1}{4}$ » 250 »
» » » $\frac{1}{8}$ » 140 »
» » » $\frac{1}{10}$ » 75 »
Pri 12kratni objavi 5%, pri
24kratni obj. 10% popusta.

IV. letnik.

V Ljubljani, 14. maja 1921.

Štev. 10.

Sejmski red »Ljubljanskega velikega semnja«.

Čas in kraj semnja.

Ljubljanski veliki semenj prične v soboto dne 13. avgusta 1921 ob 8. uri zjutraj ter traja do 24. avgusta 1921 18. ure zvečer. Semenj se vrši v posebnih v ta namen postavljenih zgradbah pod Tivolijem na travniku med Gosposvetsko cesto in Koslerjevim vrtom.

Kdo se more udeležiti semnja kot razstavljalec.

Semnja se more udeležiti kot razstavljalec vsak industrijec, obrtnik in trgovec-grosist, ako se njihova podjetja nahajajo na ozemlju Srbov, Hrvatov in Slovencev. Istotako se morejo udeležiti semnja jugoslovenska industrijska, obrtniška in trgovska združenja.

Udeležba je dovoljena tudi inozemskim interesentom, prednost pa imajo oni, ki so zastopani po domačih tvrdkah. Vendar se inozemcem zabranjuje razstavitev predmetov, ki se izdelujejo v naši državi.

Sejmski urad »Ljubljanskega velikega semnja« si pridrži v vsakem primeru pravico prijave k udeležbi odkloniti brez navedbe vzrokov.

Razdelitev panog.

V splošnem se bo semenj delil v tri dele: 1. industrijskega in obrtniškega, 2. trgovskega in 3. v oddelek inozemskih udeležnikov. V vsakem teh oddelkov se določijo še pododseki, razvrščeni po strokah.

V industrijskem in obrtniškem delu se smejo razstaviti samo predmeti jugoslovenskega porekla, ki se izdelujejo v lastnih tvornicah ali delavnicah. V trgovskem oddelku se smejo razstaviti vsake vrste izdelki, tudi inozemskega izvora, v oddelku za inozemce pa se razstavijo izključno le njihovi predmeti.

Prijave.

Vse do sedaj na katerikoli naslov doposlane prijave k udeležbi na semnju kot razstavljalec so bile za sejmski urad le informativnega značaja. Prijava k udeležbi kot razstavljalec postane šele definitivna in za prijavitelca obvezna z izpolnitvijo in doposlanjem »Prijavnice za razstavljalca«. Prijavnica se mora izpolniti natanko po predpisu in razločno čitljivo. Za posledice, ki bi nastale radi netočno ali nerazločno iz-

polnjene prijavnice ne prevzame urad »Ljubljanskega velikega semnja« nikake odgovornosti. Že vposlana prijavnica se ne more več preklicati. Obenem s prijavnico je doposlati tudi naplačilo 100 K, ki se pozneje odračuni od zneska za najemnino prostora. Kdor bi se po obvezni prijavi, dostavljeni uradu »Ljubljanskega velikega semnja«, premislil in se semnja ne bi hotel udeležiti z razstavitvijo svojih predmetov, mora plačati vso najemnino za prostor, ki se je zanj obvezal v svoji prijavi; sejmski urad pa sme s tem prostorom pričenši z 8. avgustom 1921 prosto razpolagati. (Glej tretji odstavek pod »Dovoz in odvoz« razstavnih predmetov). S podpisom prijavnice se vsakdo podvrže vsem predpisom sejmskega reda.

Do kedaj je prijavnice doposlati.

Prijavnice je doposlati do dne 31. maja t. l. na naslov: Urad »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani, Turjaški trg 6-II. Istočasno s prijavnico je doposlati na isti naslov tudi naplačilo po 100 K. Prijave brez naplačila se ne vpoštevajo. Prijavnice, ki bi došle šele po določenem roku se bodo vpoštevale samo še po možnosti, razen tega se zvišajo za take prijave vse cene za 50 odstotkov.

Prostori in cene.

Prostori se bodo delili v:

1. prostore v pokritih in zaprtih zgradbah v najmanjši izmeri 8 kvadratnih metrov. Stranke, ki bi zahtevale manj kot 8 kvadratnih metrov prostora, morejo prostovoljno skupaj z drugimi najeti eno tako celico ali jih pa more združiti tudi sejmski urad. V vseh primerih pa se zaračuna v najemnino celokupna talna ploskev posamezni ali več strankam dodeljene celice, ki bo obdana na treh straneh z lesenimi stenami.

2. pokrite prostore ob zunanjih stenah zgradb. Tudi ti prostori bodo oddeljeni kot oni pod točko 1, razloček je le ta, da ne bodo v zaprti zgradbi.

3. prostore, na prostem pokrite s provizorno streho.

4. prostore na prostem, nepokrite.

5. prostore v paviljonih, ki jih postavijo privatna podjetja sama.

Cene so določene za prostore navedene:

pod 1. za kvadratni meter na 500 K,

pod 2. za kvadratni meter na 300 K,

pod 3. za kvadratni meter na 250 K,

pod 4. za kvadratni meter na 100 K.

Cene prostorom navedenim pod št. 5 se bodo določile sorazmerno z ostalimi cenami od primera do primera.

Pri najemu pod točkami 1. in 2. navedenih prostorov v izmeri več kot 40 kvadratnih metrov se dovoli primeren popust.

Najemne cene prostora inozemcem se posebno določijo.

Cene se razumejo v kvadratnih metrih računanih na tleh. Vsak pričeti kvadratni meter šteje za celega. Kot najemni prostor se šteje z izjemo onega pod točko 1. in 2. navedenega, kjer je plačati stranki za celo dodeljeno celico, ves oni prostor, ki ga bo posamezna tvrdka faktično zasedla, torej ne samo oni prostor, ki ga bodo zavzemali edinole razstavnimi predmeti. Za uporabo sten, ki omejujejo tvrdki dodeljeni prostor, ni plačati do višine 2 m nikake posebne odškodnine. Če bi pa katera tvrdka rabila samo stenski prostor, torej brez talnega, potem se zaračuni stenski kvadratni meter po istih cenah kot talni.

Po možnosti se bo vsakemu prijavitelcu dodelil tako velik prostor, kakor ga želi, vendar si sejmski urad pridržuje pravico v primeru potrebe prostor tudi zmanjšati. O tem, koliko prostora se je končno določilo, se vsaka stranka obvesti.

Najemnino za prostore je plačati do dneva otvoritve semnja pri sejmskem uradu.

Zgradba lastnih paviljonov.

Kdor namerava zgraditi svoj paviljon, mora poslati najdalj do 31. maja t. l. natančen načrt sejmskemu uradu. Iz načrta mora biti predvsem natančno razvidna fasada. Z zgradbo sme stranka pričeti šele takrat, ko se ji vrne od sejmskega urada potrjen načrt. Prostor, kjer naj bi stal paviljon, se določi sporazumno s stranko. V vsakem primeru pa mora stranka, ki postavi svoj paviljon, skleniti glede njegove postavitve, uporabe ter odstranitve s sejmskim uradom pismeno pogodbo.

Stranke, ki bodo prodajale na semnju okrepčila.

S takimi strankami se sklene posebna najemna pogodba.

Dodelitev in menjava prostorov.

Zapovrstni red prostorov določi prijavitelcem sejmski urad. Nobena stranka nima pravice dodeljenega prostora svojevoljno zamenjati z drugim. Istotako ne sme dajati nihče svojih prostorov proti odškodnini ali brezplačno v najem ali podnajem.

Priredba strankam odkazanih prostorov.

Posameznim strankam odkazani prostori se bodo oddali v najem popolnoma prazni. Eventualno potrebno opremo, kakor mize, stole, klopi, omare, police itd., na katerih namerava stranka razložiti svoje predmete, si mora preskrbeti sama ali pa jih na njene stroške na željo preskrbi sejmski urad. Oprema mora biti primerno okusno izdelana. Sploh mora vsaka stranka v lastnem interesu skrbeti, da priredi svoj prostor kar najokusneje. V splošnem pa je radi priredbe prostorov vezan vsakdo na navodila, ki jih bodo dajali pooblaščenca sejmskega urada.

Posameznim strankam odkazane prostore sejmski urad oskrbi s tekočimi številkami. Razen tega preskrbi urad radi enotnosti za vsako stranko tudi tvrdkino

nadpisno tablo. Te, iz močnega kartona izdelane table se bodo poračunile strankam po lastni ceni.

Čiščenje in poškodbe prostorov.

Prostori, kakor tudi razstavljeni predmeti morajo biti ves čas semnja čisti in snažni, za kar mora skrbeti vsak razstavljalet sam. Prostori se smejo snažiti samo pred 8. uro zjutraj ter po 18. uri zvečer. Snaženje prostorov med sejmskimi urami ni dovoljeno. Kdor bi uporabljal za snaženje svoje osebje, bo temu vstop v sejmske prostore prost le, če se pri sejmskem uradu primerno legitimira. Med sejmskimi urami takemu osebju vstop ni dovoljen.

Za vsako škodo, ki bi jo razstavljalet ali njegovo osebje napravilo na sejmskih zgradbah, predmetih in prostorih sploh, ki so last »Ljubljanskega velikega semnja«, ostane odgovoren razstavljalet osebno in s svojimi razstavljenimi predmeti. Napravljena škoda se bo precepila po strokovnjakih ter jo je povrniti v teku petih dni po zatvoritvi semnja, torej do 29. avgusta 1921. Dokler škoda ni povrnjena, pridrži sejmski urad na strankino odgovornost in stroške vse njene razstavljene predmete..

Napeljava vodovoda in električne sile.

Kdor želi v svoj oddelek napeljavo vodovoda ali električne sile za razsvetljavo ali za pogon, mu izvrši to delo po možnosti sejmski urad na njegove stroške.

Dovoz in odvoz razstavnih predmetov.

Dovoz in odvoz kakor tudi izmotanje in vmotanje razstavnih predmetov gre na stroške razstavljalca in mora to oskrbeti sam, ali pa more to na željo oskrbeti na njegove stroške tudi sejmski urad.

Vse razstavne predmete je dostaviti na sejmski prostor do dne 8. avgusta 1921 na naslov sejmskega urada, do dne 10. avgusta 1921 pa mora vsaka stranka svoje prostore popolnoma urediti. Prazna ambalaža (zaboji itd.) se ne sme hraniti v sejmskih prostorih, ampak bo v to na razpolago proti majhni odškodnini poseben prostor pri sejmskem uradu.

Če bi katera stranka ne doposlala svojih razstavnih predmetov pravočasno, torej do 8. avgusta 1921, izgubi pravico na dodeljeni ji prostor brez vsake odškodnine, mora pa plačati celo najemnino. S prostorom razpolaga sejmski urad po svoji preudarnosti.

V teku petih dni po zaključitvi semnja morajo vse stranke svoje razstavne predmete odstraniti iz sejmskega prostora. Odvoz predmetov pa se sme izvršiti šele potem, ko je sejmski urad dal vsaki stranki pismeno dovoljenje v to, kar se zgodi brez ovire, če je stranka poravnala vse event. dolžne zneske.

Nobena tvrdka ne sme predmetov, ki jih ima razstavljene, pa jih je prodala v teku semnja, odstraniti iz sejmskih prostorov. To pa seveda ne velja za one, ki razstavijo okrepčila, vendar samo s pogojem, da odprodano vsak dan zopet dopolnijo.

Zastraženje, zavarovanje in jamstvo za razstavljene predmete.

Vsi sejmski prostori bodo nepretrgoma po posebnih organih sejmskega urada, kakor tudi po javnih organih zastraženi. Vendar ne prevzame sejmski urad v nobenem pogledu nikake odgovornosti za katerokoli nastalo škodo. Priporočljivo je, da razstavljalet svoje predmete da zavarovati kakor proti požaru, tako tudi

proti tatvini. Na željo preskrbi to zavarovanje na stroške stranke tudi sejmski urad. Istotako ne prevzame sejmski urad nikake odgovornosti za škodo, ki jo povzročijo nepričakovani dogodki.

Zastopstvo tvrdke in notranji red.

Vsaka tvrdka, ki se semnja udeleži z razstavnimi predmeti, naj ima po možnosti ves čas semnja v svojem oddelku lastnega zastopnika. Če ji tega ni mogoče, more svoje zastopstvo poveriti tudi kakim drugi tvrdki, ki se udeleži semnja, vendar ji mora izdati v to pismeno pooblastilo.

Vsa navodila, tičočna se notranjega reda, bo dajal sejmski urad ter njegovi pooblaščenici. Tem navodilom se morajo stranke brezpogojno pokoriti. Če je bila katera stranka mnenja, da se ji je zgodila krivica, razsodi razsodišče, ki se sestavi iz enega zastopnika sejmskega urada, enega zastopnika prizadete stranke, kot predsednika pa določi tretjo osebo iz Trgovske in obrtniške zbornice. Proti izreku tega razsodišča ni nikake pritožbe in se mora stranka na vsak način ukloniti. Kdor bi tega ne storil, ga sme sejmski urad z njegovimi predmeti vred brez vsake odškodnine ali vrnitve najemnine na njegove stroške odstraniti iz sejmskega prostora.

Reklama.

Vsaka stranka naj se v najizdatnejši meri poslužuje reklame po lepakih, letakih itd. Glasno priporočanje svoje robe v sejmskih prostorih je prepovedano. V svrhu reklame sme vsaka stranka porabiti samo stene njej dodeljenega oddelka. Nikakor pa nimajo stranke pravice delati reklamo za tuja podjetja ali pa nalepljati ali sploh pritrjevati svoje reklamne plakate po drugih sejmskih prostorih ali stenah sejmskih zgradb. To pravico ima samo sejmski urad, ki pritrjuje lepake na željena mesta proti odškodnini. Izdal se bo posebni sejmski katalog, ki se bo v veliko tisoč iztisih oddajal obiskovalcem semnja. Razstavljalcem se v njihovem interesu priporoča, da se poslužijo inseriranja v tem katalogu. Prijave sprejema sejmski urad. Jugoslovenske tvrdke, katere se sicer semnja kot razstavljalci ne udeležijo, pa se hočejo posluževati reklame, morejo to izvršiti preko sejmskega urada.

Fotografiranje ali slikanje sejmskih prostorov sploh.

Vsako fotografiranje, risanje ali slikanje sejmskih zgradb, prostorov ali oddelkov posameznih tvrdk je brez dovoljenja sejmskega urada prepovedano.

Zaščita izumov.

Razstavljeni predmeti, ki bi bili še nezaščiteni izumi razstavljalca, so zaščiteni po tozadevnih predpisih.

Oficijalno glasilo semnja.

Kot oficijalno glasilo »Ljubljanskega velikega semnja« velja »Trgovski list« v Ljubljani. Ta list bo prinašal vsa nadaljna potrebna navodila in publikacijske prireditve.

Dopisovanje.

Vse semenj zadevajoče dopisovanje je naslavljati izključno na naslov »Urad Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani, Turjaški trg št. 6-II.

Ugodnosti.

Ukrenili so se koraki, da se dosežejo za obiskovalce in razstavljalce za 50 odstotkov znižane vožnje

po vseh železnicah naše države. O uspehu se bo še poročalo.

Naročba stanovanja.

Na ljubljanskem glavnem kolodvoru bo za časa semnja posloval odsek za nakazovanje stanovanj, ali prenočišč v privatnih hišah. Stanovanje se more naročiti tudi vnaprej pri sejmskem uradu, ki ga po možnosti preskrbi, navesti pa je natančno, za koliko noči in v katerih dneh se bo rabilo stanovanje. Za hotelska stanovanja je skrbeti posetniku samemu.

Zahtevki.

Katerekoli zahteve, ki bi jih imeli razstavljalci napram uradu »Ljubljanskega velikega semnja«, je prijaviti sejmskemu uradu do 15. septembra 1921, sicer se smatrajo za zastarele.

M. Malovič, Novomesto:

Naše vodne sile.

(Konec).

Danes požrejo razni uradi velikanske svote, katere morajo davkoplačevalci kriti, ali imajo pa vse te korporacije in institucije pravo smisel rešiti prevzeto nalogo? Po večini se lahko trdi, da ne! Dokaz temu sledeče: mizararska zadruga za pol. novomeški okraj je zaprosila pred letom, da bi dobila v začasni najem vodno silo na Dvoru pred Žužemberkom, ob napravi, ki bi se dala zboljšati z malimi stroški, in izrabitj obsežne stavbe tikoma struge, katere razpadajo v groblje. Prošnja, kolekovana, se je poslala na poverjeništvu za agrarno reformo in gozdarsko upravo zasežnih gozdov kneza Auersperga, katerega lastnina so tudi vse one stavbe bivše tovarne železne industrije in topilnice. Zadruga ima na razpolago vse potrebne stroje, ki danes dosejajo visoko vsoto. Zadruga bi se obvezala plačevati dogovorjeno najemnino in vzdrževati poslopje z lastnimi stroški. Kaj sta omenjeni korporaciji odgovorili na kolekovane vloge? Po preteku enega leta še ničesar! Med tem časom so se pa vse železne cevi v premeru 40 cm kot dovod vode na turbino izkopale in prodale s turbino vred kot staro železo. Tako se deluje za povzdigo domače obrti, ob enem pa uničuje narodno gospodarstvo. Ali bi ne bilo bolje, da bi se preživljalo lahko vsaj 20 mizarjev z njih družinami, kakor da se jih prepusti starokopitnosti ročnega dela, od katerega, če hoče živeti, mora delati po 12—14 ur dnevno. Ali je bolje, da gre noč in dan voda nerabljen naprej, mesto da bi dnevno donasala, oziroma nadomeščala do 1000 kron vredno umetno gonilno moč premoga ali bencina?

Preveč je ukoreninjen pri nas avstrijski birokratizem, da se tako važne prošnje rešijo šele v dobi ene generacije in če rešitev zagleda luč sveta v 7 letih, je že čudež. V tem oziru je obrtni zakon srbski vse kaj boljšega in ne pozna zavlačevanja.

Če bi se na Dvoru napravila moderna električna centrala, bi bilo dovolj moči za razsvetlavo za vso okolico. Toplice, Žužemberk, Novo mesto, Šent Jernej in Kostanjevica bi bila lahko preskrbljena z razsvetlavo, mala obrt bi dobila ceneno moč, kakortudi vse gospodarske naprave. Zadostovalo bi moči, da bi se napravilo električno železnico Novo mesto-Straža, kar bi bilo velikega pomena za terminalno kopelj v Toplicah. Novomeška mestna uprava je sklenila pogod-

bo z družbo elektrarne v Luknji pri Prečni, da bode ista vpeljala svoj tok v Stopiče, da bodejo s pomočjo toka črpali vodo v Novo mesto, kar bode stalo Novomeščane letno osemdesettisoč kron, kar pač ni malenkost za prebivalstvo dva tisoč petsto oseb. To pa je zdaj že druga žrtev za ta vodovod, kajti dva bencin-motorja in en lokomobil so se v teku 17 let popolnoma izrabili.

Tudi iz tega sledi slabo gospodarstvo merodajnih faktorjev, ki so imeli svoj čas glavno besedo pri tem vodovodu, med katerim je bil tudi slavni deželni odbor. Namesto da bi se bilo svoj čas odkupilo par primitivnih mlinov pod izvirkom potoka »Težka voda«, se bi napravil umetni slap, ki bi gonil turbino, katera bi čez dan črpala vodo, po noči pa proizvajala električni tok za Novo mesto in Kandijo. S tem bi bila naprava od dveh strani kapitalizovana, in bi danes vsa naprava bila lahko izplačana. Tako pa je Novo mesto, Kandija in vasi, vodovodnega omrežja, zopet pahnjena v nove dolgove, in sicer za to, ker se ni znalo izrabiti prirodne sile.

Tako je na Dolenjskem in nič bolje ni drugod; če pa je, naj se oni pohvali v tem listu in opiše vse naprave, drugim v posnemanje.

Ne trdim, da ni tujcev-kompetentov, ki si hočejo prilastiti za visoko ceno naše vodne moči. Čul sem, da je nad 30 kupcev - kapitalistov za vodno moč na Dvoru, kateri hočejo izkoristiti to naravno vodno moč, katero je stvarnik ustvaril, da si človek olajša življenjski obstoj, ne pa da si razni židovski krvosesi polnijo žepe in pri tem prirodno silo izrabljajo ne v korist splošne človeške družbe, pač pa v nje škodo in pogubo v socialnem pomenu!

Izkoristimo prirodne sile mi sami, in to potom združenja. Nikakor ni na mestu, da pridejo te sile v last raznih bank, če tudi domačih, kajti tudi za domačimi bankami v njih ozadju stoje kapitalisti, ki si navdijejo krinko socialnega čuvstva, a le toliko časa, da svoj namen dosežejo.

Kadarkoli me pot nanese v kak tak kraj, kjer se nahaja slap, ki ni izkoriščen, si mislim: Kolikor je v tej prirodni sili kapljic vode, ki ni izkoriščana, toliko solz bi se lahko prihranilo človeštvu v borbi za njega obstanek. Zatoraj na delo v združenju!

Eng. Franchetti:

Vodstvo in uprava obrtnih zadrug.

(Nadaljevanje).

Na vsakoletnem združnem občnem zboru treba je, da načelstvo predloži proračun o dohodkih in izdatkih za tekoče leto. Na podlagi proračuna se šele lahko ugotovi, v kakšni meri je treba določiti letne zadružne doklade, katero mora plačati brez izjeme vsak zadružni član. Zelo pogrešno je gospodarstvo brez proračuna, brez katerega je vse prepuščeno samo slučaju. Načelstvo ne ve tekom poslovnega leta, v kakšnem okviru izdatkov more in sme gospodariti in je nevarnost, da zaključí poslovno leto z večjim primanjkljajem. Občnemu zboru ne smemo nikdar odtegniti pravice, da odobri, izpreminja ali odklanja proračun ali posamezne njegove postavke. Občni zbor je tudi

najvišja instanca v gospodarskem oziru. Proračun je pa tudi odboru glavna opora, ako stopi pred občni zbor s predlogom, da je treba zadružno doklado povisati. Zato naj načelstvo vsako leto sestavi pregled o potrebi in kritju zadružnih dohodkov in izdatkov, ki jih je pričakovati v bodočem letu. K izdatkom moramo upoštevati n. pr. obresti dolga, stanarino pisarne, kurjavo in razsvetljavo, postrežbo, prispevek zvezi, nagrado načelniku, tajniku in blagajniku, potne stroške, pisarniške potrebščine, poštnina, razne tiskovine in časopisi. K dohodkom pa obresti naložene glavnice, sprejemnina članov in vajencev, oprosnina vajencev, globe in kazni. Če so dohodki manjši kot izdatki, krijemo primanjkljaj z zadružno doklado, kajti, če se izkaže primanjkljaj, je treba iskati zvišanja dohodkov ali zmanjšanja izdatkov. Pri tem postopajmo razsodno in ne obremenjujmo brez potrebe zadružnih članov.

Nekaj pa je treba tukaj povdarjati, kar zadružnim članom ni mogoče dovolj jasno povedati. Ako hočemo, da zadruga svojim članom v resnici kaj hoče koristiti, moramo mi kot člani biti tudi pripravljeni na primerne prispevke. Nobenemu društvu ni mogoče delovati, ako nima na razpolago denarnih sredstev in ravno tako je tudi zadruga mrtvorjeno dete, če nima sredstev, s katerimi naj krije svoje redne izdatke. In če podpiramo s svojimi prispevki razna potrebna in nepotrebna društva, moramo si biti v zavesti, da moramo prispevati svoje prispevke tudi za svojo edino obrtniško organizacijo, to je svojo zadrugo, h kateri po odredbi obrtnega reda pripadamo in pripadati moramo.

Do tega prepričanja moramo prej ali slej priti vsi obrtniki in razmere in delovanje obrtnih zadrug bode postalo drugače, kot je pa bilo dosedaj. Poznam obrtne zadruge na Dunaju in v Pragi. Vsaka zadruga ima svojo dvo- ali trinadstropno hišo, ima lepo urejeno pisarno in sobo za seje načelstva, ima svojo strokovno obrtno-nadaljevalno šolo itd. In pri nas? — Pa upajmo, da se bode tudi pri nas počasi spremenilo. Treba je le, da gre nekaj naših mladih ljudi v tujino in da se zanimajo za zadružno življenje. Vsak zadružni član pa mora čitati »Obrtni Vestnik« in slediti važnim dogodkom iz obrtniškega življenja. Zlasti morajo biti zadružni načelniki in odborniki vedno o vsem dobro poučeni. Vsaka zadruga naj prireja vsaj v zimskem času prijateljske večere, na katerih se naj razpravljajo tekoče obrtniške zadeve. Med člani naj bode vsaj eden, ki je o tekočih stvareh zadostno poučen, da pouči tudi tiste, ki ne morejo redno zasledovati vsega, kar se nanaša na obrtniške razmere, njega razvoj in obstanek. Živimo v časih, ko se razmere naglo spreminjajo in težko je vsakemu posameznemu slediti razvoju in dnevnim spremembam. Zato je dobro in potrebno, da je vsaj eden, ki sledi toku življenja in da na prijateljskih sestankih poroča o vsem, kar je čital in zasledoval. Opozori naj na vsa važna poročila v »Obrtnem Vestniku« in javnega tiska, opozori naj na one stvari, ki bi mogle koristiti ali škodovati svojim tovarišem, ako se jih upelje v lastni zadrugi. Podajanje tvarine mora biti zanimivo in stvarno, da ne dolgočasi svoje tovariše. To delo ni sicer prijetno, pa je hvaležno.

**Čitajte in razširjajte
„Obrtni Vestnik!“**

Volitve v obrtno sodišče.

»Uradni list« št. 50 z dne 10. maja prinaša odredbo oddelka ministrstva za trgovino in industrijo, s katero se razpisujejo volitve za prisednike in namestnike obrtnega sodišča v Ljubljani in za obrtne prisednike vzklicnega sodišča v vseh štirih volivnih skupinah. Volitve se bodo vršile drugo polovico meseca junija 1921 in se bo natančnejši čas pozneje razglasil.

Za velike obrate je smatrati ona podjetja, glede katerih je bilo predpisano na leto občne pridobnine več nego 800 kron. Podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, se štejejo k velikim obratom.

Delojemalci, na katerih spore iz službenega razmerja je bila razširjena pristojnost obrtnih sodišč, so:

1. Osebe, ki so v podjetjih, spadajočih pod obrtni red, razen v trgovskih obratih, nastajene pretežno za opravljanje višjih trgovskih opravil, torej posebno tvorniški ravnatelji, prokuristi, trgovski pooblaščenici, poslovodje, knjigovodje, blagajniki, potniki, korespondenti in enaki;

2. osebe, ki so v podjetjih, spadajočih pod obrtni red, s trgovskimi obrati vred, nastajene za višja netrgovska opravila, če niso že v smislu § 5., lit. a, zakona z dne 27. novembra 1896, drž. zak. št. 218, kakor n. pr. delovodje ali preddelavci, podrejene obrtnemu sodišču, torej posebno obratni vodje, inženjerji, kemiki, risarji in enaki.

Voliti je v prvi skupini velikih obratov, razen trgovskih obratov:

8 prisednikov iz volivnega razreda podjetnikov;
8 prisednikov iz volivnega razreda delavcev;
4 namestnike iz volivnega razreda podjetnikov;
4 namestnike iz volivnega razreda delavcev za obrtno sodišče; dalje

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda podjetnikov, in

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda delavcev.

V drugi skupini vseh malih obratov, razen trgovskih obratov:

10 prisednikov iz volivnega razreda podjetnikov;
10 prisednikov iz volivnega razreda delavcev;
6 namestnikov iz volivnega razreda podjetnikov;
6 namestnikov iz volivnega razreda delavcev za obrtno sodišče; dalje

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda podjetnikov, in

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda delavcev.

V tretji skupini vseh trgovskih obratov:

7 prisednikov iz volivnega razreda podjetnikov;
7 prisednikov iz volivnega razreda delavcev;
4 namestnike iz volivnega razreda podjetnikov;
4 namestnike iz volivnega razreda delavcev za obrtno sodišče; dalje

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda podjetnikov, in

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda delavcev.

V četrti skupini delodajalcev in delojemalcev, na katerih spore iz službenega razmerja je bila razširjena pristojnost obrtnih sodišč po § 41. zakona z dne 16. januarja 1910, drž. zak. št. 20:

2 prisednika iz volivnega razreda delodajalcev;
2 prisednika iz volivnega razreda delojemalcev;
2 namestnika iz volivnega razreda delodajalcev;
2 namestnika iz volivnega razreda delojemalcev za obrtno sodišče; dalje

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda delodajalcev, in

1 prisednika vzklicnega sodišča iz volivnega razreda delojemalcev.

Imetniki (namestniki, poslovodje, zakupniki, voditelji obratov) onih obratov, na katere se razteza pristojnost obrtnega sodišča, se pozivljejo, naj tekom treh tednov po objavi tega razglasa v Uradnem listu pisмено naznanijo predstojniku stajališča svojega obrata podatke, potrebne za sestavo volivnih imenikov obeh volivnih razredov.

Javne trgovske družbe, komanditne družbe, delniške družbe, pridobitne in gospodarske zadrage, družbe, zavodi in društva morajo obenem imenovati izmed oseb, poklicanih za njih zastopanje in za izvrševanje volivne pravice, eno ali k večjemu dve osebi, ki zanje oddado glasovnice.

Vsi podjetniki, odnosno delodajalci (obrniki, namestniki, poslovodje, zakupniki, voditelji obratov) so zavezani, tekom omenjenega roka sestaviti in poslati občinskemu predstojniku stajališča obrata popoln seznam moških in ženskih delavcev, na dan objave v Uradnem listu zaposlenih v njih obratu, ki so izpolnili 20. leto, bivajo že najmanj eno leto v tuzemstvu in ne pripadajo stanu učencev.

Ti imeniki morajo obsezati tudi one delavce, ki delajo za obrat proti plačilu izven obratovališča.

Uradna doba prisednikov in namestnikov, ki se na novo izvolijo za štiri leta, se konča dne 1. avg. 1925.

Dopisi.

Pekovski obrt v Škofji Loki. Pri nas namreč so se takozvani »vulgo-pekci in pekovke« tako razpasli, da ni daleč, ko bodo morali tisti, ki plačujejo občutne davke, zapreti svoje prodajalne. Pred časom so bili ti kvarilci obrti potom Zadrage obrtnikov in sorodnih obrti naznanjeni Okrajnemu glavarstvu v Kranju. Posledica temu je bila ali milosten ukor ali tako malenkostna globa, da so tudi pekci po poklicu pripravljeni plačevati jo, ako se jim dovoli izvrševati svojo obrt pod takimi pogoji. Parola, da se prepreči to zapostavljanje obrtniških pravic je — še in še naznaniti... Dobro, prvič ni lepo biti denuncijant, drugič vsaka pritožba v Kranj pa mora biti opremljena z 2 dinarskim kolekom. Torej, ako dobi naznanjenec 10 kron kazni, kakor je bil to slučaj že, je obrtnik, ki naznani, ne samo oškodovan, ampak tudi osramočen. Pri poizvedovanju pri orožnikih se je reklo, da orožniki v tem slučaju, akotudi vedo za to, ne morejo brez okr. glavarstva nastopati samolastno. Pošten obrtnik nima časa in ni njegov poklic zasledovati drugega in prepričanje obstoji, da, ako bi okrajno glavarstvo pokazalo dobro voljo, bi bilo to že zdavnaj preprečeno. Seveda, ako bodo kaznovani taki ljudje z 10 do 40 K kazni, se bo obrtnikom-pekcom vsak v pest smejal, kakor je bil to že slučaj ob zadnji naznanitvi.

Urad »Ljubljanskega velikega semnja« pošilja sledeče: »Kakor že objavljeno, se vrši v Ljubljani v dnevih od 13. do 24. avgusta 1921 »Ljubljanski veliki semenj«. Opozorjamo interesirane trgovske, obrtniške

in industrijske kroge v njih lastno korist še enkrat na to prireditev, ki nudi vsakomur najlepšo priliko za najizdatnejšo reklamo. Podjetja in posamezniki, ki nameravajo porabiti to priliko, da seznanijo širši trgovski svet s svojimi proizvodi omenjenega semnja, dobe brezplačno prijavnice in sejmski red z izčrpnimi navodili in podrobnimi pogoji vsak dan v pisarni »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani, Turjaški trg 6-11. Oglasiti se je osebno ali pismeno. Ker se prijave razstavljalcev na semnju sprejemajo samo do 31. maja 1921, se pozivajo vsi interesentje, da dopoljšje prijavnice, izpolnjene s potrebnimi podatki, najkasneje do naznačenega roka na sejmski urad.

Zadružna naznanila.

Obrtno društvo Vransko vabi vse svoje člane na vsakomesečni redni obrtniški sestanek, koji se vrši v nedeljo, dne 5. junija 1921 točno ob 15. uri (t. j. 3. uri popoldne) v društveni sobi gostilne g. Ivana Stancer na Vranskem. Prosi se, da se udeleži vsak član točno. Pobirala se bode tudi zaostala članarina. Odbor.

Obrtna zadruga gostilničarjev v Celju je sklicala svoj redni letni občni zbor na sredo, dne 23. marca popoldne. Zboru, ki se je radi slabe udeležbe moral pričeti šele eno uro po določenem času, je predsedoval načelnik g. Franc Rebeuschegg. Zadruga, ki obsega samo mestno občino celjsko, je štela koncem leta 1920 51 članov, 6 več kakor prejšnje leto. Vpisanih je bilo 8 pomočnikov in 5 vajencev. Oproščeni so bili 3 vajenci. Računski zaključek izkazuje K 2077.80 dohodkov, K 1909.28 izdatkov in K 168.52 čistega prebitka. Stanje imovine koncem leta brez inventarja in všteti vojni posojilo 200 K znaša K 2124.85, katero premoženje je naloženo po veliki večini v Mestni hranilnici celjski in v Trgovsko-obrtni kreditni zadrugi celjski. Izmed izdatkov je posebno omeniti prispevek 300 K za vzdrževanje obrtne-nadaljevalne šole celjske. V kritje tekočih izdatkov se je sklenilo pobirati v tekočem letu od članov naklado v znesku 60 K za zadružnika. Inkorporacijska pristojbina se je zvišala od 30 K na 100 K, vpisnina od 6 K na 30 K in oprostnina od 10 K na 50 K. Učna doba za vajence se je določila na 3 leta. V odbor sta se na novo izvolila gospoda Perger in Rebersak. Na nasvet navzočega obrtno-zadružnega komisarja g. Založnika se je razvila zanimiva debata o združenju zadruga z gostilničarsko zadrugo okoliške občine v eno korporacijo in je s pretežno večino bilo sklenjeno predlagati razpust obeh zadrug in združitvev okoliških in mestnih članov v eno samo organizacijo.

Razno.

H kurzu za krojno risanje. (Odgovor.) Povodom članka v »Obrtnem Vestniku« št. 9 z dne 2. maja 1921, si dovoljujem opozoriti gospoda pisca predvsem na dejstvo, da so merodajni faktorji vseh časov neizogibni nujnosti logičnih zakonov in izkustva realne preteklosti na ljubo, merili vrednoto vsakovrstnih trditvev le po tehtnosti dokazov, s katerimi so taiste utemeljevali. Poglejmo pa sredstva, ki naj bi služila temu možu v dosego njegovega smotra! S »Čuje se« pričinja tezo, z »Menda« jo zaključuje in na tem temelju zida neustrašeno mogočno zgradbo. Le mimogrede bodi po-

vedano, da »Vse po prevdarku« zahteva tudi slovnica, brani svoje najdražje, osebno pravo, četudi je res, da vzvišenost podjetja tudi preko nje zadene v živo. — Čujemo — gospod, bi ne žalilo tolikanj zdravega ušesa. Dalje razpravlja o vsoti let. Spričevala in druga dokazila bi mu na eventuelno zahtevo mogli izpričati aiferenco enajstih let, svedočbe o pomočniškem in delovodskem poslovanju moških in ženskih krojev v praksi in teoriji. Po kaki matematični formuli je dobil iz 17 število 6 let, mi je — uganka. Sicer pa bo to gotovo pripisovati le: »Copranju«, ker ni upati, da bi potom matematičnih obrazcev prišel do takega rezultata. Zanikuje vsako možnost delovanja mladostne dobe — to polje je zelo pereče — v gotovih slučajih je že primerna moška beseda — a da bi mogle z matematično natančnostjo modrost njegovih svetovalcev z njim vred predvidevati in določati po času mejo zrelega usposobljenja za vsakega, bodi dovoljeno, da nekoliko podvomim, zakaj sili mi na um hudomušna misel, da nekateri sploh ne pridejo do pozitivnosti, čeprav so že zdavnaj prekoračili omenjeno dobo. Ugotavljati nezmožnost, prakse in teorije, a visti sapi priznavati znanje risanja — kaka nezmisel. Je li dotičnik zmožen otipati vso gorostasno plastiko nasprotja? Zgraža se, da uči mlajši starejšega. Gospod, kolikrat se je že to godilo, ko jaz nisem bil med zemljani, in se bo še godilo, če se smem opirati na izkustvo in zdravo pamet, ker je treba upoštevati pač vse važnejše momente, kot pa število let. Čudno je le, da gre pisec kljub dekretu ministrstva za obrt in trgovino, kljub odredbi urada za pospeševanje obrti v Ljubljani in kljub krojaški zadrugi, s katerim je učiteljsko moč na podlagi izkazanih spričeval in izprašanega znanja v vsakem oziru odobrilo in potrdilo preko vsake pravne avtoritete — mirno, slep in gluha na dnevni red. Spuščati se mi v podrobnosti, po mojem ni tu kompetentno. Lepa lastnost je pogum, a naivna predrznost smešna. Zato drugič s korajžo v širni svet, seveda conditio sine qua non: »Quantum probet, tantum valet«. — **Knafelj Alojzij**, potovalni učitelj za krojaštvo za Slovenijo.

Stavka stavbinskega delavstva. — Od tajništva Zveze industrijev na slovenskem ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani se nam poroča, da so mariborske mezde stavbinskega delavstva bistveno enake ljubljanskim, določenim v razglasu z dne 17. marca t. l., in sicer: za polirje od ure 12 do 17 kron, za preddelavce od ure 11 do 12 kron, za zidarje, tesarje od ure 8 do 10.40 K, za pomožne delavce od ure 5 do 7.40 K, za učence (vajence) od ure 3.60 do 6.80 K. Slednjič konstatuje tajništvo, da komunistički povzročitelji stavke dejanjski še niso točno označili svojih zahtev glede povišanja mezd, marveč so le izdali »statistiko delavskih mezd, na koji podlagi naj se vršijo pogajanja in se ustanovijo mezde«. Ta statistika navaja: »Sedaj pa znaša mezda enega delavca za eno sezono 12.544 K, živila za družino za eno leto stanje 30.036 K, obleka za isto družino 7920 K; skupaj 37.956 K; manjka torej 25.412 K. Všteto ni stanovanje, bolniške blagajne — drugi manjši izdatki, ki jih ima delavec čez leto.« — Tajništvo meni, da mu ni treba povdarjati, da je ta »statistika« povsem napačna. Ista pa kaže, da zahtevajo uprizoritelji stavke okroglo 200 odstotkov poviška.

I. splošni vrtnarski velesemenj in razstava v Brnu. Pod pokroviteljstvom Moravskega deželne odbora in mesta Brna priredi Moravsko deželno društvo

vrtnarjev od 14. do 21. avgusta 1921 vrtnarsko razstavo. Opozarjamo interesente na to razstavo, katera bo nudila vsem strokovnjakom pregled današnjega razvita vrtnarske stroke in vseh, v njen delokrog spadajočih produktov.

Obrtno-industrijska razstava v Ljubljani. Kakor se nam iz Beograda poroča, namerava ministrstvo za trgovino in industrijo v dogovoru s pristojnimi oblastmi v Ljubljani prirediti v letošnjih počitnicah na tehniški srednji šoli obrtno-industrijsko razstavo. Razstavljeni bodo med drugim tudi izdelki hišne industrije. Razstavili bodo svoje izdelke v prvi vrsti slovenski producenti, a najbrže tudi hrvaški in srbski.

Dekliška obrtna nadaljevalna šola v Celju se je zaključila v nedeljo dne 24. aprila t. l. Vodila sta jo gospodična učiteljica Zupanekova in Ivan Bizjak, krojaški mojster. Pouka se je udeležilo čez 30 vajenk. Nastopile so učenke v imenu obiskujočih z naravnost ginljivimi zahvalnimi nagovori pred gori omenjene učitelje in jih obdarovale s spominki in cveticami. Pri poslovnem nagovoru učiteljstva, katero je spodbujalo iste k vztrajni nadaljni izobrazbi za povzdigo obrtnega stanu v naši ljubi domovini, so bile vse jako ginjene, kar je dokaz, kako hrepenijo ravno učenke po nadaljni izobrazbi. Zahvala gre tudi obče slovenskemu obrtnemu društvu v Celju, katero je pospeševalo ustanovitev omenjenega tečaja. Ponosni moremo biti na tak uspeh tečaja v tako kratki učni dobi bodisi v risanju, kakor tudi v drugih predmetih.

Potovalni učitelj krojaške obrti za Slovenijo. — Pisce članka v »Obrtnem vestniku« št. 9, z dne 2. maja 1921, odgovarja krojaška zadruga v Ljubljani, da je bila taista obveščena glede namestitve potovalnega učitelja krojaške obrti za Slovenijo, ji predložena njegova spričevala in druga dokazila in ugotavlja tudi potom njegovega sedanjega delovanja polno mero vsposobljenosti za izvršitev njegovega poklica. Pisec zgoraj omenjenega članka naj bi čas, ki ga je porabil za povsem neutemeljeno besedilo, posvetil rajši študiju svoje stroke, da bi si v gotovem roku zamogel pridobiti toliko podlage, da bi bil ob priliki eventualnega obiskovanja kurza zmožen slediti predavanju gosp. učitelja, in si tako pridobiti potrebnega znanja, ki ga terja od njega njegova stroka.

Krojaška zadruga.

Podkovska šola v Ljubljani. Vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani nas naproša objaviti sledečo notico v našem listu: Obvezni poluletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. julija t. l. Za vstop v tečaj je vložiti pri vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani do dne 15. junija t. l. prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko izpričevalo; 4. učno izpričevalo; 5. ubožni list; 6. npravstveno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu; skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovne klavne živine in mesa.

Razpis dobave raznega materiala za arzenal v Tivatu. Dne 25. maja t. l. se bo vršila ponudbena licitacija za nabavo raznega materiala za arzenal v Tivatu. Ves material je uvrščen v tele skupine: 1. Štofi za zastave, platno i. dr.; 2. električni material; 3. kemikalije; 4. gradbeni material; 5. les; 6. barve; 7. potrošni material; 8. mizarsko in brodograditbeno orodje; 9. vijaki, žebliji, cveki; 10. pločevina in železo.

Ponudbe je poslati do 25. maja t. l. do 12. ure popoldne upravi arzenala v Tivatu. Navesti je poedine in skupne cene za ves material in za poedine skupine. Podrobni pogoji, množine in vrste blaga, vzorci itd. se morejo vpogledati pri gori imenovani upravi in pri ministrstvu vojne in mornarice v Zemunu, pri mornariški postaji v Zagrebu ali pri delegatu mornarice v Splitu. En izvod razpisa, pogojev in seznamov blaga, ki ga je dobaviti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled. Zbornica pa nima na razpolago prepisov, ki bi jih mogla interesentom izročati.

Dražbe avtomobilov. Državna uprava proda dne 16. maja v Beogradu na javni dražbi okroglo 2000 državnih avtomobilov. Za dražbo vlada že sedaj veliko zanimanje.

Prva pošiljatev goveje živine, ki nam jo ima izročiti Bolgarija po mirovni pogodbi, je začela prihajati na odkazana mesta ob naši meji. Javna dražba vseh vrst živine se bo vršila v Zajčaru, Nišu, Pirotu in Kumanovu.

Praktično črnilo. V Bjelovarju je izumil Vekoslav Malešič nove vrste črnilo, ki ima to prednost, da se sproti posuši, tako da je pivnik nepotreben. Vrhutega se tudi radirati ne da.

Listnica upravnništva. Vse naročnike »Obrtnega Vestnika«, ki še niso plačali naročnine prosimo, da to storé čimprej, ker mora upravništvo tudi točno plačevati tiskovne stroške.

Ali ste že plačali »Obrtni koledar« za l. 1921!?

Izdajatelj konzorcij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

MALI OGLASI.

Betonsko okroglo železo. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ima v zalogi še nekaj betonskega okroglega železa 8, 10, 12, 14 in 16 mm močnega in 10—13 m dolgega. Interesenti naj prijavijo svoje potrebščine pisмено ali ustmeno na omenjeni urad, Dunajska cesta 22.

Papir za sobnoslikarske šablone. — Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ima v zalogi večjo množino finega papirja za sobnoslikarske šablone, katerega bo razdelil med interesente, ki naj prijavijo svoje potrebščine ustmeno ali pisмено na navedeni urad.

27 8 - 1

Ljubljana, Dvorni trg 1

ANTON ČERNE
graveur

Novo! Datum-štamplije
lastnega izdelka.

Modeli za prediskanje perila itd.
Vredne tiskalnice
Klišeji za tisk
Šablone
Pečati
Katalog franco

Ustanovljeno 1903.

Stampilije
iz kavnika in kovin

Gosp. mizarški mojstri, pozor!

Gospodarska zadruga ljubljanskih mizarških mojstrov v Ljubljani ima v zalogi različni **luž (Beiz)**. Dobi se pri načelniku gosp. **Ferdo Primožiču**, Ljubljana, Trnovski pristan 4. 24, 3-2

ANTON KUNSTEK

15, 12-8 **TRGOVINA Z USNJEM**
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4

priporoča svojo veliko zalogo usnja vseh vrst
po najnižjih cenah v vsaki množini.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila na menice
in kredite v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam.

18, 10-4

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg 4.

Telefon št. 508. • Poštno-ček. urad SNS
št. 12.051. 13, 24-10

Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča opravila kar najkulantneje.
Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun s

4%

od dne vloge do dne dviga.

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9.

PRIPOROČA
PNEVMATIKE ZA AUTO
IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE
GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE
ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-
NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH ! ! ! !